

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetli tagok és közszéki előjárók egész évre 8 K, tanítók, közszéki és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpóztári choquo-számla 10,489. szám.

Székely erdők.

Írta: *Dr. Nagy György*
országgyűlési képviselő.

A mult évben június havának 15-ik napján vezettem volt a nagy székely küldöttséget a földmívelésügyi miniszter elé. A székely közbirtokosságok megbízásából és nevében kértem, hogy az erdők vétessenek ki a költséges, a zaklató állami kezelés alól. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter akkor megígérte, hogy a sérelmek megvizsgálására leküldi a Székelyföldre államtitkárját: Mezőssy Bélát.

Sepsiszentgyörgyön októberben tartott székely kiállításakor újra előadtam a miniszternek a székely közbirtokosságok jogos panaszát. Majd később ebben a kérdésben interpelláltam a képviselőházban. Ennek az évnek május havában az állami költségvetés tárgyalásakor ismételtén foglalkoztam e kérdéssel.

Sokszori sürgetésemnek meglett az eredménye. Mezőssy Béla államtitkár tudomásomra hozta, hogy augusztus havának első tíz napjában fogja meglátogatni a Székelyföldet.

Az államtitkár látogatásakor kötelesség vár úgy a közbirtokosságokra, mint a képviselőkre.

Minden képviselő köteles saját kerületében elkalauzolni az államtitkárt és támogatására lenni hogy hü, igaz képét láthassa a viszonyoknak.

A közbirtokosságok tartsanak előzetesen gyűlést, állapítsák meg a konkrét panaszokat s jelöljenek ki valakit sérelmük ismertetésére.

Nem tudom az államtitkárnak uti tervét. A részletes programot nem közölte velem. De én azt hiszem, hogy 10 nap kevés lesz a Székelyföld alapos bejárására. Mi szeretettel fogadjuk. Hisszük, hogy jóindulattal fogja kezelni a kérdést. Éppen azért azt szeretnők, hogy elég módja és alkalmja legyen arra, hogy teljes és kimerítő tájékozást szerezzen.

Ebben a kérdésben gyökeres munkát kell végezni. A székelyföldi közbirtokosságoknak jogos és igazságos a kívánsága. Az állam jogtalanul bontotta fel egyoldalul a vele kötött kétoldalú magánjogi szerződéseket. A közbirtokosság követelheti, hogy elvett erdői visszaadassanak. Nagykoru a székelység. Tudunk mi a magunk lábán is

járni. Ne vigyázzon reánk a fafinánc. Ne tutorkodjék felettünk a kormány.

Én bízom abban, hogy a kormány teljesíteni fogja a székelység jogos kívánságát. Előre bejelentem, hogy semmiféle felmegoldással nem elégszem meg. Fajom iránti rajongó szeretettel, az igazságba vetett rendíthetetlen hittel folytatni fogom a harcot mindaddig, míg az nem végződik a székelység teljes győzelmével.

Az erdők állami kezelésének csak kárát vallottuk. Hasznát nem élveztük. A birtokokosok vagyonaikra reá fizettek.

Ügyeljünk, hogy a körünkbe leutazó államtitkárt ne az érdekelte erdészek vegyék körül. Ezeknek az erdészeknek nagy része szerelmes a fába s éppen azért elfogult. Minden gondja arra irányul, hogy a fa megmaradjon s nem bánja ha a fának tulajdonosa a székelység el is pusztul. Elfelejtik a fának ezen egyenruhás imádói, hogy a fa nem fizet adót s nem lesz a császár katonája. Ha megkövetelik a nagy pénz és vér áldozatot a székelységtől, akkor legalább saját vagyonából ne feresszék ki. A másét nem kívánjuk, de a miénket nem hagyjuk!

Mezőssy Béla államtitkár látogatásának az kell, hogy az eredménye legyen, hogy a kormány összel törvényjavaslatot nyújtson be az erdőtörvény revíziójára. Ha a kormány nem fogja megtenni, hát én nyújtom be ezt a törvényjavaslatot Számitok képviselő társaim támogatására. Az együttes erővel fellépő székelyföldi 23 képviselő előtt meg fog hajolni a kormány, mert mi leszünk az erősebbek. Velünk lesz az igazság! Mögöttünk székely testvéreink lelkes, biztató százezre.

A nyári szünet alatt tartson mindenik képviselő beszámolót. Ismertessük az erdőkérdésben elfoglalt álláspontunkat. Azt az egyedüli helyes, jogos álláspontot, melyet a közbirtokosságok is elfogadtak s melynek a képviselőházhoz intézett kérvényükben kifejezést adtak.

Az erdőtörvény revíziójának kérdésében nem szabad gyengékné lennünk. Biztatással nem szabad beérnünk. Az ígéretet ne vegyük készpénznek. Nekünk eredmények kellenek. Törvényes biztosítékokat követelünk, me-

lyek megvédik jogainkat, melyek elosztatják aggodalmainkat

Egy egész szekrény van tele levelekkel, melyekben székely testvéreim kérnek, buzdítanak, lelkesítenek abban a küzdelemben, mely az erdőköt akarja felszabadítani. Hány panaszos hang sir ki e levelekből az érvényben levő törvény igazságtalan rendelkezései miatt. Mennyi írásba öntött elkeseredés beszél az eredeti kihágások kegyetlen büntetéséről. Ez a leveles láda a maga némaságával is hangosan hirdeti, hogy igaz uton járok, igaz ügyet védek akkor, mikor visszakövetelem a közbirtokosságoknak az erdőt.

A közbirtokosságok szónokai komoly méltósággal, bátor férfias öszinte szavakkal ismertessék az állapotot az államtitkár előtt. Ne a banketteknek cifra, szóvirágos nyelvén. Hanem egyszerűen, világosan és tömören, Székelyesen. Hadd érezze ki az államtitkár már magából a beszédből is a panasz igazságát.

Az amerikaiak bölcese Franklin azt tanítja: hogy a ki azt hirdeti, hogy erős akarat, lelkesedés és munkaszeretet nélkül nagy eredményeket lehet elérni, az ámitó. Igaza van. Azért hirdetem, hogy nekünk erősen kell akarnunk jogos harcunk győzelemre vitelét. Lelkesednünk kell a célért, a székelység szöbb gazdasági jövőjéért. S szeretnünk kell az ennek elérésére szükséges munkát és küzdelmet.

Ha törvényhozói működéssel egyéb eredményt nem tudnék elérni, mint azt, hogy törvény mondja ki a kepe állami megváltását és törvény adja vissza a közbirtokosságoknak erdejüket, minden fáradságom százszor, százezerszeresen meg lesz jutalmazva s hálát adok az én jó Istenemnek, hogy adott erőt, adott munkakedvet, hogy fajomnak — az ezerezstendős dicsőséges multu székelységnek szolgálatot tehessenek.

Vármegyei közigazgatás.

Vármegyénk közigazgatási bizottsága szerdán e hó 8 án tartotta rendes havi ülését, melyen Ugron Ákos főispán távolléte miatt Dr. Sebessy János alispán elnökölt, ki a megjelent tagokat üdvözölve, pont 9 órakor az ülést megnyitotta. Az alispáni jelentést Dr. Paál Árpád főjegyző olvasta fel; e szerint beérkezett 744 ügydarab, elintéztetett 605, hátralék-

ban maradt 139. A kívándorlás csökkenőben van, utlevél kiadatott 25. Ugron Zoltán felszólalása után, határozatott, hogy a vármegye mindhárom járásában a csendőrség szaporítása és a lovascsendőrök alkalmaztatása kéressék, egyebekben a jelentést, valamint a következő árvaszéki jelentést is tudomásul vették.

Dr. Lengyel József, tisztí főorvos jelentése szerint a megyében és városban a közegészségügy kedvezőbbre fordult; a hatósági és magán orvosok bejelentettek 105 beteget, a mult óról maradottakkal egygyütt tehát összesen 147 hevenyfertőző betegség állott kezelés alatt; meggyógyult 83, meghalt 18, gyógykezelés alatt maradt 46. A megyei kórházban ápolottat 233, elbocsátottat gyógyulva 99, javulva 25, gyógyulatlan 3, meghalt 7, ápolás alatt maradt 99. Ezekon kívül 9 egyén hasihagyományban szenvedett, mind a 9 gyógyulva elbocsátottat és most nincs sem a városban, sem a kórházban tifuszos beteg. Dr. Burócz Imre, szentgyházafalvi körorvos Homoródon, dr. Deák Sándor marostordavármegyei tisztí orvos pedig Korondon fog fürdőorvosi minőségben működni. Ugron Zoltán meleg szavakban emlékszik meg a hatósági orvosok buzgó működéséről, melyet a járványok megszüntetésére kifejtettek és különösen kiemeli dr. Imreh Domokos érdemeit ki a kórházi vízvezeték vizének átengedésével és gazdaságos felhasználásával nagy szolgálatot tett a lakosságnak, indítványozza, hogy úgy az orvosoknak, mint dr. Imreh Domokos kórházi főorvosnak jegyzőkönyvi köszönet szavazzassék, a mit elfogadva, a jelentést is tudomásul vették.

Kuliszeky Ernő, kir. tanfelügyelő jelentésében előadja a székelykereszturi tanképesítő vizsgán történt intézkedését Moldován Demeter román esperessel szemben, kinek román kérdéseit a növendékekhez erélyes fellépésével meggátolta. A tanfelügyelő hazafias intézkedését zajosan megéljeneztek. Ugron Zoltán a nemzetiségek renitenciájáról beszámolván indítványozza, hogy ez ügyben az összkormányhoz egy memorandum intéztessek, mert a tulkapások és villongások már oly mérvet öltének, hogy azokat hallgatólag eltűrni nem lehet. Dr. Mezei Ödön pedig azt indítványozza, hogy a tanfelügyelő jelentését az ülés helyeslőleg vegye tudomásul. Elnök Ugron Zoltán indítványát bár helyesli, de célszerűbbnek tartaná, ha a momerandum a legközelebb tartandó közgyűlésből terjesztetnék fel a miniszteriumhoz és az ülés hozzájárulásával a határozatot ilyen értelemben kimondja

Stratzinger Emil kir. pénzügyigazgató jelentéséhez Ugron Zoltán szólalt fel és rámutatva ama nagy hátrányokra, melyeket a mezőgazdasági de különösen a megyei szeszpar fog az új szeszadótörvény életbelépésével szenvedni, kérde, hogy kért-e a pénzügyminiszter a pénzügyigazgatótól véleményes jelentést és ha nem, terjesztett-e fel a pénzügyigazgató saját iniciatívájából véleményét vármegyénk szeszparának speciális állásáról? A kir. pénzügyigazgató az interpellációt írásban kéri betérjesztetni, hogy az érdemleges választ a jövő ülésen megadhassa; ezek után a jelentést tudomásul vették.

Szobotka Rezső kir. főmérnök jelentését egy-két rövid felszólalás után tudomásul vették.

Zonda József főállatorvos jelentése szerint a megyében az állategészségügy elég kedvező, a ragadós betegségek nagyrészen megszűntek, csak a sertésorbáné lépett fel nagyobb mértékben Ugron Zoltán, a székely kirendeltség igénybe vételével a kényszeroltást ajánlja, mert tapasztalata szerint a beoltás a terjedő betegségeknek csakhamar elejét veszi és egyben rámutat a kutyák veszélyességére és a kóbor ebek veszélyességére, a mit egyrészt úgy lehetne megszüntetni, ha a csendőrséget, pénzügyőröket, mezőőröket felhatalmazná a kóbor ebek pusztítására és jutalmakat tűznének ki, ugyanezt ajánlja a kóbor macskákra is, — melyek a madárállományt jelentékenyen pusztítják.

Dániel Lajos közgazdasági előadó jelentése szerint a vetések állása általán jó, a tengeri különösen, csak az árpa és zab gyöngye, de mindezek dacára közepes termés várható. A szénatermés azonban oly gyöngye, hogy a takarmányhiány már is érezhető és féltő, hogy a takarmány a marhák teletetésére nem lesz elegendő. Ugron Zoltán és dr. Mezei hozzászólásai után a jelentést tudomásul vették.

Következett az alispán előterjesztése a törvényhatósági ipartanács megalakítása tárgyában, mely választást törvény szerint titkos szavazattal kell eldönteni; elnök elrendeli a titkos választást, melynek tartamára az ülést felfüggeszti. Rövid szünet után megnyitva az ülést kihirdeti, hogy összesen tizenegyen szavaztak; — megválasztották szótöbbséggel: Barsay Károly és Hlatky Miklóst rendes tagoknak; Bartók István és Szöllösy pöttagoknak.

Néhány kisebb jelentőségű ügy letergatalása után, elnök az ülést déli 12 órakor berekeszti.

A végrehajtási novella.

Dr. Nagy György beszéde a képviselőház e hó 2-iki ülésén.

T. Képviselőház! A kérdés tehát az, hogy azt a helyes, becsületes hitelezőt és jóhiszemű adóst egyaránt kielégítő, az állami érdeket megvédő, a szociális követelményeknek eleget tevő középutat, a mely szükséges, megtalálta-e mindenben ez a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat?

Erre a kérdésre t. képviselőház, csak nemmel felelhetek.

A novella kettős irányban intézkedik. Az 1881. évi LX. t. cikknek először az ingók végrehajtására, azután az ingatlanok végrehajtására

vonatkozó szakaszai kerülnek módosítás alá. A végrehajtási novellának 2. §-a meghatározza a mentesség körét, megállapítja azt, hogy melyek azok az ingók, eszközök, értékek, melyek a végrehajtás alól ki vannak véve. Ezen szakasznál meglehetősen kontroverz vélemények merülnek fel, sokan a mentesség kiterjesztését sokalták, azt tágnak, szélesnek tartják és ismét mások pedig szeretnének még szélesebb határokat felállítani. Rámutatok ezen szakaszról a hibákra. Hiba az, hogy míg az eredeti miniszteri javaslat egész helyesen a tisztviselőknél, hivatalnokoknál, lelkészeknél, tanároknál, közjegyzőknél, ügyvédeknek, orvosoknak, mérnököknek, íróknak, művészeknek a hivatásuk gyakorlásához tartozó iratait, mintáit, műszereit kivette a végrehajtás alól, „addig az igazságügyi bizottság jelentésében csak a szükséges könyvek vannak kivéve. Én ezzel szemben az igazságügyminiszter törvényjavaslatában foglalt kifejezést, a „hozzátartozó“ kifejezést tartom helyesnek.

Mert engedelmet kérek, rábizni a végrehajtóra, hogy megítélje, hogy mely könyvek szükségesek, és melyek tartoznak feltétlenül az illető foglalkozásához, nem tarthatom helyesnek.

Hát pl. egy ügyvédnél melyik az a könyv, a melyik szükséges a hivatásához? Nekem közelebről volt egy esetem, a hol az egész katonai büntető törvényt és bünvádi perrendtartást, sőt egy ezrednek az egész történetét át kellett tanulmányoznom. Már most a végrehajtó állapította volna meg, hogy a katonai könyveket én mint ügyvéd, a könyvtárban őrizhetem-e? Jól tudjuk, hogy bűnyegyeknél hányszorossága van az ügyvédeknek, hogy a katonai könyvek, melyek feltétlenül szükségesek a hivatás gyakorlásához.

De az írók, művészek és újságíróknál is, a kiknek igazán ezerféle tudománykörben kell jártasságot szerezniök és minden kérdésben alapos tájékozottal kell bírniök, rábizni a végrehajtóra, hogy ítélt meg, hogy vajjon az illető birtokában levő könyvek, iratok mesterségének, hivatásának, hivatalának folytatásához szükségesek-e, vagy nem, és a szerint lefoglalhatók-e vagy nem, azt hiszem nem lehet. Én kérem a t. igazságügyminiszter urat, hogy az eredeti javaslatot méltóztassék meghagyni. A könyvhöz nem szabad hozzányulni, sőt törvényes intézkedéssel a könyvek iránti szeretetet kellene ápolni, hogy a tudomány iránti szeretetet is meggyökerezzék, mert abban az esetben, ha majd a végrehajtóra lesz bízva hogy mit vigyen el és mit nem, mitől fossa meg azt, a kinek könyvtára van, akkor ez a kedv esőkkenni fog. Épen olyan hibásnak tartom azt, hogy a mig igen helyesen a törvény a kisiparosok és kézművesek feldolgozható anyagkészletét 150 korona erejéig megvédi, addig a kiskereskedőre nézve nem tartalmaz hasonló intézkedést; én tehát indítványozni fogom, hogy a kiskereskedők árukészlete is 150 koronáig a végrehajtás alól mentesíttessék.

Én egyformán igyekszem védeni a kisemberek érdekeit, úgy a kis-

gazdák, mint a kiskereskedők és a kisiparosok érdekeit. A tervbe vett szabályozás mellett megtörténhetik, hogy a kiskereskedésnek az utolsó süveg cukrát is kiviszik abból a kisüzletből, a nélkül, hogy az illetőnek csak a megélhetésre a legszükségesebb árukészlete is megmaradna. — Én tehát indítványozom, hogy a kisiparosok mintájára a kiskereskedőknek is hasonló összeg erejéig a mentességet megadjuk.

Helyesnek tartom azt, hogy a javaslat szerint: „mezei gazdalkodással foglalkozók részére az általuk házigazdálkodás vagy műveltetett, de legfeljebb 12 kataszteri holdnyi szántóföld műveléséhez szükséges vetőmag, igavonó jószág, félévre szükséges takarmány és szalma, továbbá gazdasági eszköz és trágya, vetőmag hiányában pedig a lefoglalható készpénzből a beszerzéséhez szükséges összeg szintén mentesíttessék a végrehajtás alól.“ (Folyt. köv.)

Az állami nyugdíjasok sérelme.

Minthogy a magyar államnak nem lehet érdeke az, hogy kivált a legutóbbi fizetés rendezés előtt nyugalmába lépett és teljes szolgálati idejét kitöltött azon tisztviselőit és azoknak özvegyeit, kiskorú árvaikat, a megnehezedett életviszonyok és drágaság miatt tovább is tengődni hagyja, akik ma már csekély nyugdíjuk miatt inségben és nyomorban sanyalódnak, pedig annak idején épen olyan hű munkások voltak, mint a mostaniak, sőt a legtöbb esetben sokkal kevesebb javadalmazás mellett és mostohább szolgálati viszonyok között, ugyanannyi vagy még több munkát végeztek: eljött az ideje annak, hogy nemcsak méltányos, hanem jogos és igazságos kérésükkel addig zörgessenek, a mig meghallják.

Minthogy továbbá „néma gyermeknek anyja sem érti szavát és végül a nyugdíjasok hasztalan várják azt, hogy ügyüket mások propagálják és minthogy szólanı kell az embernek hogy megértették!“ azért azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk Udvarhely város és vármegye azon állami nyugdíj élvező és a legújabb fizetés rendezés előtt immár nyugalmába lépett egyéneikhez, valamint azok özvegyeihez, hogy a) minél többen és előbb lépjenek be az állami tisztviselők országos egyesületébe (Budapest, II., Főherceg Albrecht-ut 11.), mint amely egyesület épen az állami nyugdíjasok szóban forgó jogos érdekeinek hathatós támogatását is fölvetette programjába és Gróf Batthyányi Tivadar vezetésével mellett közelebről emlékiratot fog a nm. öszszminiszteriumhoz benyújtani. Évi tagdíj 2 K. B) Az állami nyugdíjasok sérelmének, valamint a további teendőknél megbeszélése és az egyetemes mozgalom megindíthatása végett, minél számosabban jelenjenek meg minden további és egyéni meghívás bevárása nélkül a folyó évi július hó 14-én, kedden d. e. 10 órakor a vármegyeháza kistermében tartandó értekezleten, a melyre az érdeklődőket ezennel tisztelettel meghívjuk.

Székelyudvarhely, 1908. július 10.
Több állami nyugdíjas megbízásból:

Bod Károly
állami ny. tanár.

Felhívás

valamennyi köz- és erdőbirtokosokhoz.

Székely Testvérek!

A székelyföldi erdők állami kezelésének megszüntetése érdekében indított mozgalomunk eredménye képpen: **Dr. Mezőssy Béla földművelésügyi államtitkár ő méltósága** — az eddigi hírek szerint — **folyó évi augusztus hó 1-én a Székelyföldre érkezik** és bejárva az egész Székelyföldet, személyes meggyőződést kíván szerezni a közbirtokosságok nevében általunk az országgyűlés elé terjesztett kérvényben felsorolt és fel nem sorolt sérelmekről.

Minden egyes erdőbirtokoságnak — akár vett részt eddig az általunk megindított és irányított mozgalomban, akár nem — érdekében áll, hogy azonnal, tehát haladéktalanul gyűlést tartson és számba vegye az erdőtervényből kifolyólag ott helyben okozott bajokat s azok orvoslására írásbeli és szóbeli javaslatát az államtitkár úr elé terjessze.

Birtokos testvéreink, ha azt nem akarják, hogy ismét az erdészeti hivatalok részéről, tehát egy-oldalról kapjon a kormány képviselője utbaigazításokat, melyek csakis az eddigi állapotok főtartását credményeznék, — tartsanak gyűléseket azonnal, válasszák meg saját érdekeik védelmére, helyi képviselőikre hivatott bizalmi férfiakat. Hatalmazzák fel őket a birtokosság nevében való előterjesztések megtételére s arra, hogy ha az államtitkár úr nem is menne községükbe, a bizalmi férfiak okvetlenül módját ejsék a találkozásnak és más községben is előterjeszthessék birtokosságuk sérelmeit.

Mozduljon meg minden egyes köz- és erdőbirtokosság, hanyagság vádjá és az utódok átka ne érheszen senkit a Székelyföldön!

Most válik el, hogy a székelyföldi erdők felszabaduljanak-e a rabság alól, avagy örökre állami felügyelet, azok tulajdonosi örökös gyámság, tutorság alatt maradjanak-e?

Egy pillanatért a jövő évi évszázadokat kockáztatni nem szabad!

Tegyék le a nyári munka eszközeit székely testvérek, mert a rabságban sanyaló székelyföldi erdőkről, a saját őseiktől örökölt, vérrel és verejtékkel szerzett vagyonotok független, szabad használati jogának visszaszerzéséről van szó; mit ha most elmulasztanátok, soha többé helyre pótolni nem lehetne!

Arra figyeljen minden székely, hogy a valóság elpárolgása miatt igaz ügyünk hátrányt ne szenvedjen és a zászlót, melyet kibontottunk, vezessük győzelemre, hogy azt a felszabadított székely erdők bércéire becsülettel kitűzhessük és azok rabságból való kiszabadítását hirdesse.

Fel székely testvérek! Tömörüljünk ismét, mint a nagy küldöttség díszes felvonulása napján egy szívvel lélekkel, testvéri szeretettel, karöltve, teljes egyetértésben! Szálljunk sikra igaz ügyünk megvédésére, mert ha egyenlő akarattal hirdetjük annak valóságát és ha Isten velünk, úgy senki sem lehet ellenünk.

Győzelmünk biztos, mert igaz, mert becsületes, mert mindnyájunk ügyét védelmezzük.

Ha pedig az egyes birtokosságok szükségesnek látják és óhajtják,

Újdonságok. Képes levelezőlapokból a legszebb választék Betegh Pál könyv-, papír-, iró-,
 különlegességek kézimunkás művészi levelező-lapokban.

hogy kívánságaik tolmácsolására az államtitkár ur előtt megjelenjünk, sziveskedjenek erről idejében értesíteni és az érkezés időpontját bármelyikünkkel közölni. Készséggel állunk rendelkezésükre, hogy sérelmeiket illetékes helyen megfelelőleg előadjuk.

Székelyudvarhely, 1908. évi július hó 9.

Székely testvéri üdvözléssel:

Lengyelalvi Bárány Orbán Ottó
közbirtokossági elnök.

Betegh Pál

a «Székely-Udvarhely» főszerkesztője.

Polgártársak! ❀ ❀ ❀

N Székelyek!

NEM SOKÁRA MÁSFÉL ÉV-
ize má, hogy a „Székely Udvarhely” 48-as függetlenségi ujság teljes erővel a székelység némes ügyét rendületlenül szolgálja; bújában, bánatában és örömeiben egyenlő szeretettel, kitartással részt vett s még a legnagyobb megpróbáltatások, anyagi veszteségek között is fenn lobogtatta a székelység becsületet zászlóját és ahhoz mindenkor hű maradt.

Mint ilyen kipróbált harcos áll a „Székely-Udvarhely” a 14-ik év második felének küszöbén, hogy további küzdelméhez a régi támogatók táborára mellé új pártolókat is megnyerhessen a kitűzött hazafias cél minél inkább való eléréséhez!

Ebben kérjük Polgártársaink, s minden igaz Székely közreműködését.

A „Székely-Udvarhely” 14-ik évfolyamának második felére, illetve a 3-ik évfolyamra előfizetést nyitunk s kérjük m. t. olvasóinkat előfizetéseik megújítására, valamint az esetleges hátralek mielőbbi kiegyenlítésére.

Együttal kérjük a „Székely-Udvarhely” című lapnak ismerőseik, jóbarátai körében való terjesztésére, ajánlására. Minden öt új előfizető után egy tisztelet példánnyal szolgálunk. Teljes tisztelettel

„Székely-Udvarhely”
.. kiadóhivatala ..

KÜLÖNFÉLEK.

— **Rp. Keserű labdacok** a Bömböde részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Gonosz szelek fujdogálnak,
A vetések nem jól állnak,
Kövér magból, sovány buza
Szegény székely hogy is birja.

Még a szesz is drágább leszén,
Kevesebb jut a több pénzen,
Ha tovább is így folytatják:
Levegőt is pénzért adják.

Ránk jár a nagy szekér rudja,
Csuda, hogy a hátunk birja,
No de azért ne busuljunk
Bánatunkban inkább igyunk!

A kocszmáros csak hallgatja,
Mosolyra virul az arca:
A fő az, hogy jó bor legyen
A kocszmája tele legyen,
S a haszon az övé legyen . . .

Dr Veritás.

— **A képviselőház** pénteken tartotta utolsó ülését a nyári szünet előtt Náray Lajos elnökleite alatt, aki jelentette, hogy a főrendiháztól több törvényjavaslat érkezett, ezek között a végrehajtási novella is, amelynek 6 ik szakaszát módosították. A főrendek által tett módosítást 2 szavazat kivételével majdnem egyhangulag elfogadták. Ezután Náray elnök az üléseket szeptember hó 22-ig elnapolta. Az őszi ülésszakban, mint hírlik, már október elején terjeszti be gróf Andrássy Gyula az új választási reformjavaslatot.

— **Kossuth Ferenc** kereskedelmi miniszter Karlsbadban, hol gyógykezelés miatt régebben tartózkodik, már 5 nap óta ágyban fekvő beteg; állapota, orvosa véleménye szerint kielégítő.

— **Áthelyezések.** Megyénkben a következő lelkészek lettek áthelyezve: Bartos Dénes Parajdról Nyikómalomfalvára, Gáspár János Lovétéről Gyergyóujfaluba, Nagy István Sárpatokról Varságtisztsra, Todor Imre Varságtisztsról Csertéshondóba, Tunyogi Csipó Endre Mikóujfaluból Parajdra.

— **Az erdélyi egyházmegye** papnövendekéi közé, a július 2-án meg tartott konkurzus alkalmával, Székelyudvarhelyről Lakatos Menyhártot vették fel.

— **Inas elhelyezés.** Az ujonnan alakult inas elhelyező bizottság városunkban f. hó 24-én tartja meg évi rendes inaselhelyezését. Iparos és kereskedői pályákra inasokul jelentkezhetnek 12 évet betöltött és 17 évet meg nem haladott fiúk, kik legalább 4 elemi osztályt jó sikerrel végeztek, himlő ellen be vannak oltva s a választott pályára elég erősek. Inasokat pedig azok az iparigazolvánnyal bíró iparosok és kereskedők szerződhetnek, kik műhelyt vagy üzletet tartanak fenn s az inasoknak megfelelő gyakorlati kiképzést nyújthatják. Az inasbeosztás az említett napon d. e. 9 órakor lesz a vármegyeházán. De tájékozódás végett szükséges ugy az inasoknak, mint a mestereknek a beosztás előtt lehetőleg legalább egy héttel előre jelentkezniök a bizottság jegyzőjénél Tompa Lászlónál az alispáni hivatal 25. sz. szobájában, a hol közelebbi felvilágosítások is nyerhetők. A fiúk jelentkezését a szülők, vagy gyámok teljesíthetik, a kik a szükséges iskolai bizonyítványt és anyakönyvi kivonatot is felmutatják.

— **Erdélyrészi vásárok.** Vasárnap július 12-én Berkenyes, Retteg; 13-án Csikszereda, Medgyes, Pojána; 14-én Kraszna, Sósmező; 15-én Uzdiszentpéter; 16-án Szilágynagyfalva; 17-én Gyergyóditró; 20-án Zám; 21-én Hadad; 22-én Kovászna.

— **Közyülés.** A máréfalvi fogyasztási és értékesítő szövetkezet e hó 19-én délelőtt 9 órakor az iskola nagytermében rendkívüli közyülést tart.

— **Magas életkor.** Idősebb Molnár Ferenc, sándortelki gazda kedden, e hó 7-én 110 éves korában végelgyengülésben meghalt. A szokatlan tisztes életkort elért ember lelkes harcosa volt a székely önvédelmi küzdelemnek 1848-ban és egészen haláláig a legjobb egészségnek örvendett. Kedden délben még jóízűen ebédelt, ebéd után egy kicsit lepihent

és örökre elaludt. Temetésén, mely csütörtökön délután volt, nagyszámu családjá és az egész község kísérte pihenő helyére.

— **A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara** 1908. évi július hó 14-én (kedden) d. u. 3 órakor, saját hivatalos helyiségében (Széchenyi-tér 23. sz. Bányai-féle ház II. em.) teljes ülést tart.

— **Az „Erdélyrészi Irodalmi Társaság”** október 1-én Erdélyi Lapok címmel szépirodalmi folyóiratot fog megindítani, melynek munkásai a társaság illusztris nevű írói lesznek. Irodalmi, művészeti és társadalmi kérdéseket ölel át és valóban nagy hézagot pótol majd Erdélyben; előfizetési ára egész évre 10 korona; az előfizetési díjak Kolozsvár, Farkas utca 16. sz. alá küldendők.

— **A székelykeresztúri unitárius gimnáziumnak** 1903. évben végzett tanulói találkozója alkalmával f. hó 4-én rendezett táncmulatság anyagi- és erkölcsileg fényesen sikerült. Az összes bevétel 425 K. A tiszta jövedelem 181 K 44 f, mely összeg az unitárius gimnázium konviktus alapjához csatoltatott. Felülfizettek: dr. Elekes Dénes 35 K, dr. Kozma Endre 30 K, dr. Szolga Ferenc 25 K, Barabás Lajos, dr. Gombos János, Gombos Sámuel, Pap Mózes 20—20 K, Gálffy Kálmán, dr. Jankovich Pál 15—15 K, Borbély Sámuel, Csiky István, Gálfalvy Sámuel, Jakabházy Sámuel 10—10 K, Sándor János 5 K, dr. Fodor Boldizsár 3 K, Göncz Károlyné, Révész Sándor 5—2 K, Bartók Piroska, Benedek Mihály, Bónis Ferenc, Jaeger Viktor, Katona Sándor, Lőrinczy István, Szentmártoni Kálmán 1—2 K, Szabó Kálmán 50 fillér. A nemes cél érdekében tett felülfizetésekért a rendezőség hálás köszönetet fejezi ki.

— **A homoróvidéki tanuló ifjuság** folyó hó 22-én szerdán, Homoródszentpálon az állami iskola összes termeiben, jótékonycélu kosaras táncmulatságot rendez. Belépődíj személyenként 1 K 20 f. családjegy 3 K. Kezdeté este fel 7 órakor.

— **A termés.** A vetések állása és a mezőgazdasági állapot a magyar királyi földművelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítókól beérkezett jelentések alapján a következő: Junius hónap második felében elég sok helyen, nevezetesen az ország hegyvidékei délkeleten, keleten, továbbá északon és nyugaton, végül néhol az Alföldön is elég bő eső volt. Mindezek után is kétségtelen azonban, hogy az előző hetek rendellenes időjárása egész vidékekre, csaknem az egész országra kiterjedőleg megrontotta a terméskilátásokat; minek következtében a vetések egyenlőtlenül fejlődtek, ritkák, gazosak, azonfelül igen sok helyen tulságosan alacsonyak maradtak. Igaz ugyan az is, hogy van alkalmunk kedvezőbb fordulatról is számot adni; a hűvésebbre fordult időjárással az ország és különösen az Alföld számos helyén a szemképződés részben kifogástalanná lett, nem remélt acélos szép piros buza is jutott kasza alá. Azzal a körülménnyel már mindenesetre számolnunk kell, hogy a termés mindennemű szalmás gabonából országos átlagban középen alul maradt, legjobban sikerült ugyan a buza és rozs, de az eredmény a

folyamatban levő aratásból itélve országsszerte mégse kielégítő s legfeljebb a szem minősége lesz elég sok helyen jó, illetve a várakozásnak megfelelő, holott a mennyiség mivel az eredmény kat. holdankint állandóan csak a hat métermázsa körül ingadozik, országos átlagban számítva középen alulnak minősíthető. Amint a beérkezett számbeli termésbecslések eredményei mutatják az összes gabonafélék terméskilátásai, országos átlagban számítva az eredményeket, ismét csökkentek; a hanyatlás előidéző okai az aszály és részben a jégeső, továbbá a nagy mértékben kifejlődött üszög és néhol a rozsa. Férgek és rovarok helyenként szintén elég sok kárt okoztak. Jégeső és részben nagy vihar pusztított: Turóc, Zólyom, Bácsbodrog Csongrád, Jásznagykunszolonok, Csánád, Békés, Bihar, Komárom, Vas, Abaujtorna, Borsod, Gömör, Zemplén, Szabolcs, Szatmár, Szilágy, Temes, Torontál, Alsófehér, Háromszék, Kisküküllő vármegyékben. Dér volt: Zemplén, Máramaros (havazással), Bereg, Abaujtorna és Ungvármegyékben. Kód eddig: Győr, Komárom és Torontál vármegyékben. Az eső hiánya, amely csaknem országos csapás, leginkább az Alföldön okoz nagyobb bajt; a kapás növények érzik az eső hiányát és a takarmánytermés kilátások is igen megromlottak. Attól lehet továbbá tartani, hogy a tengeri szára meddő marad és a burgonya gumói sem fejlődhetnek ki, igen gyenge lesz az eredmény. A répa, dohány, szőlő, gyümölcs kívánja az esőt, ugyszintén a kerti növény és végül a kender és a komló. A legelők kopárak, nemkülönben a rétek is és a lucerna és lóhere második termés hozama sem eléggé sikerült.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylettől

Szám: 203—1908.

MEGHIVÓ.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület ez év tavaszán különböző ekekkel ekeversenyt rendezett, hogy kiválaszthassa azon ekefajtákat, melyek a kisgazda igényeinek leginkább megfelelnek.

Két helyben felszerelt ekefajta munkája tűnt ki, ezekkel az alábbirt időkben és helyeken az egyesület próbaszántásokat végeztet, hogy a gazdálkodó közönség megismerkedhessék jó munkájukkal.

Július 13-án reggel 7—9 órakor Farkaslakán, délután 3—5 Alsófalva, 14-én reggel 7—9 Etéden, délután 3—5 Rugonfalván, 15-én reggel 7—9 Ujszékelyen, délután 3—5 Véczkén, 16-án reggel 7—9 Nagyalambfalván, délután 3—5 Bögözben 18-án reggel 7—9 H.-szentmártonban, délután 3—5 Városfalván, 19-ikén reggel 6—8 Okládon, délután 3—5 Vargyason, 22-én reggel 8—10 Kányádon, július 22-án reggel 8—10 órakor Fenyéden.

A próbaszántáshoz az érdeklődőket tisztelettel meghívja

Székelyudvarhely, 1908. július 8.
Az elnökség.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és ujság kiadó intézete.

Ujdonságok. Képes levelezőlapokból a legszebb választék Betegh Pál könyv-, papír-, iró-, rajzszelvény és zsebkönyvek között. Különlegességek kézimunkás művészeti levelező-lapokban.

Magyar államvasutak.
Nyári menetrend.
Érvényes 1908 évi május hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Predál- Bukarest — Palanca	Gyv.	Szv.
I-III.	I-II.	Állomások	I-III.	I-III.
820	915	i Budapest k. p. u.	750	720
1121	1112	é Szolnok	539	344
144	1247	é Püspökladány	408	117
—	218	é Debreczen	220	1040
348	211	é Nagyvárad	239	1104
827	523	é Kolozsvár	1150	559
—	997	é Dés	—	309
1016	726	é Aranyosgyéres	930	348
1048	757	é Torda	852	318
1044	750	é Székelykocsárd	900	307
458	1025	é Marosvásárhely	615	1225
1148	891	é Tövis	812	157
—	930	é Gyulafehérvár	700	1244
—	408	é Arad	1221	632
800	1220	i Budapest k. p. u. Aradonát	1225	605
404	1000	i Arad	438	225
1056	746	i Gyulafehérvár	910	850
1206	898	i Tövis	812	157
1230	905	é Küküllőszög	735	1258
802	911	i Küküllőszög — Parajd	648	1238
902	223	é Parajd Szovata és Korond fürdők	105	745
127	944	é Kiskapus	656	1146
358	1257	é Nagyszében	445	731
800	1055	é Segesvár	549	954
320	1110	i Segesvár-Sz.-udvarhely	600	917
326	1114	é Héjjasfalva	526	930
402	1150	i Héjjasfalva-Sz.-udvarhely	531	849
441	1229	é Székelykeresztúr	430	815
606	155	é Székelyudvarhely Honoról-, Szelke-, Gergely- és Solyomossy-féle Sósfürdők	305	700
632	135	é Földvár Előpatak-fürdő	313	637
712	209	é Brassó	245	540
1200	219	é Brassó	112	332
111	331	é Predeal	800	915
805	920	é Bukarest	159	638
841	305	i Brassó-Kézdivásárhely- Bereczk	1241	505
1008	430	é Sepsiszentgyörgy	1033	245
1249	705	é Kézdivásárhely	952	154
184	759	é Kézdivásárhely, Vénus- ásványvíz-forrás, kőbányák, lennmagolaj készítés	905	1257
225	856	é Bereczk	1205	425
1035	500	i Sepsiszentgyörgy-Gyimes- Palanca	1113	346
1114	610	é Málnás-fürdő	1033	321
1148	625	é Tusnádfürdő	903	223
1242	831	é Csíkszereda	824	151
115	900	é Mádéfalva	—	1002
336	306	i Gyimes	755	110
346	346	é Palanca	500	1020
200	946	i Mádéfalva	—	—
440	1230	é Gyergyószentmiklós	—	—

HIRDETÉSEK
A hirdetések gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz!

Kiadó lakás. Egy szép szoba beburorozva kiadó Bem-utca 10. szám alatt. Kassay F. Gyulánál.

Uj magyar lemezek! Legujabb Scala felvételek!

Grammofon hanglemezek kicserélése!
Bármely gyártmányú kemény gummi lemezt, a „Columbia“ kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala“ lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL
könyv- és zeneműkereskedése
:: Székelyudvarhely. ::
Két oldalas kis lemez 3 K 50 f,
Nagy lemez 6 K — f
A „Scala“ lemezek a legjobbak.

Mint a bomba
úgy hat «AZ ÜZLET» minden egyes száma.
Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, V., Percel Mór-u.

Eladó ház.
Székelyudvarhelyt, a Király-utcában, a Fülei Dániel-féle ház örök áron eladó. Értekezni lehet Fülei Istvánnál Malom-utca 36. szám alatt.

Ki a Yes-Oui-Si
című lapot megrendeli, játszva, minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. — Előfizetési ár negyedévre 1—1 kiadásra 3 K. — Megrendeléseket elfogad a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala Székelyudvarhelyt és mutatványszámot küld a Yes-Oui-Si kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97-ik szám.

Nyomban a szentesítés után a Ráth-féle könyvkiadóhivatalban Budapestben megjelennek és **Betegh Pál könyvkereskedésében már most** történhet előjegyzés mellett **kaphatók a következő igen fontos törvények:**
A büntetőtörvények és a bűnvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló t. c. 16. rét, ára kb. 1 korona 20 fillér. E fontos novella az egész jogászközönséget és csendőrséget érdeklí.

A végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t. c. módosítása és kiegészítése. 16-rét, ára kb. 1 korona 20 fillér. Ezen módosítás nélkülözhetlen minden ügyvéd, bíró és végrehajtonak.

Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló törvények. 16-rét, árakb. 80 fillér. Ezen rendkívül törvények minden ügyvédet érdekel.

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876: XIV. t. c. módosításáról. 8-rét, ára kb. 1 korona 60 fillér. Ezen új törvény az összes közegészségügyi szolgálatban lévőköt érdeklí. A szeszadóról, valamint a szesztermeléssel együttesen készített sajtolt élesztő megadóztatásáról szóló t. c. 8-rét, ára kb. 4 korona. Ezen új törvény az összes eddigi szeszadóra vonatkozó t. c. cikkeket hatályon kívül helyezi s így rendkívül fontos minden ipari és mezőgazdasági szeszgyáros és szeszkereskedőre nézve.

1848 eredeti angol, francia és amerikai toalett-modell közl a Budapesti Bazar egy évfolyamában. Előfizetési ár: negyedévre 2 K, a „Székely-Udvarhely“ előfizetőinek 1 K 60 f. Ingyen mutatványszámot küld a „Budapesti Bazar“ kiadóhivatala Budapest, VIII., Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-ház.)

Ropogós cseresznyét.
élvezésre és befőzésre: Püszmót (egrest) nagy szeműeket postakosaránként 2 K 40 f.; füvegzemű nagy megyét befőzésre és rétesbe 3 K; kajszin barak仁nek szép példányok június 15-től szállítva, befőzésre és lekvárnak való 2 K 40 f.; — Főzélékek vegyesen, u. m.: ugorka, tök, fejes- és kelkáposzta, cukorborsó, vajbáb, kalaráb, zöldpaprika carfiolt postakosaránként 2 K 80 fillér. Ismét-eladónak külön árajánlat.
Gyümölcskivitel 155. Csongrád.

Ényképészeti
szarazlemezek, kartonok, előhívó és rögzítő-fürdők fényképészek és amatőrök részére legjobb minőségben kaphatók
BETEGH PÁL
KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN Székelyudvarhelyt.
Rigler József Ede fotopari . . . osztályának elárúsítása, . . . Adria védjeggyel.

Legfinomabb kék Erdész-kréta

nedves és száraz fára, bőrre, vászonra, papírra stb. való íráshoz 5 kilogrammos ládákban és tucatonként is a legolcsóbb árért
Betegh Pál
könyvkereskedésében, papír és írószerek gyári raktárában Székelyudvarhelyt kapható.
Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján elintézi.
Hazai kifizető minőség!

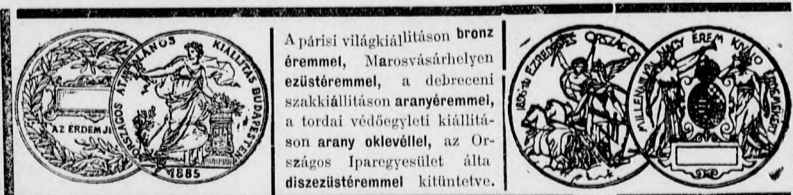
Használt, de jó karban levő
KERÉKPÁROK
nálam leszállított áron kaphatók és új kerékpárokat is, bármily gyártmányt, rendelék. Mindenféle kerékpár alkatrészt raktáron tartok. **KELEMEN LAJOS,** épület- és műlakatos Széko udvarhelyt, Petőfi-utca 20. sz.

BORI!
Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél
a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

ELŐPATAK
gyógyfürdő
kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor-, vese-, hólyag- és a méh hurutos bántalmainál, máj- és lépajknál, köszvény és csúznál, altesti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségeknek.
A nagyhirű előpataki gyógyvízek orvosi javaslat szerinti ivása, összekötve a megfelelő itál feloldható kiegészítő gyógyeszközökkel (meleg és hideg fürdők, vizgyógyintézetli kezelések, masszázs, svédorna, diétikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat fel.
Fürdő-idején: május 15-től szeptember 15-ig.
Vasuti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és valasztékos. Az elő- és utóidejében (május 15-től június 15-ig és augusztus 20-tól szeptember 15-ig) a gyógy- és zeneidjének fele fizetendő, lakások 50 százalékkal és ellátás is sokkal olcsóbb.
Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdús egy-nyes vasas vizek között első helyet foglal el, mint gyógyeszköz háznál is használható és üdítő, kellemes ital, tisztán vagy borral vegyítve nagy kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön évenként egymillió palacknál több kerül forgalomba. Szétküldési hely Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.
Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság

BÉLYEGZŐK
megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Elsőrendű férfi és női valamint gyermek-
CIPŐKET
készít: Mercz Károly
cipésmester Székelyudvarhelyt, Eötvös-utca 5. szám.
Pontosság Mérsékelt árak Jó munka.

Kész cipők legnagyobb raktára
Orbán, Nagy és Tamás cipészüzletében
Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 2. sz. (Flórián-ház.)

Legnagyobb választékban, általánosan elismert legjobb és legcsinosabb kivitelben kaphatók mindenféle **kész cipők urak, hölgyek és gyermekek részére.** Ugyisint elvállalnak minden e szakmába vágó, legkényesebb igényeket is kielégítő megrendeléseket, javításokat **teljesen versenyképes árak mellett.** Vidéki megrendelések találó használt cipők beküldése után **legpontosabban és gyorsan utánvét mellett** esz közöltetnek. Nem alkalmas árak készséggel visszavétetnek és kicseréltetnek. **Készítményeinkért cégünk országosan jó hírneve kereskedik.** Szives partfogást kér és az eddigi bizalomért halás köszönettel mond
Orbán, Nagy és Tamás cipészüzlete Sz.-udvarhelyt.